

УДК 338:658.330

Оксенюк К.І., к.е.н., доцент

Луцький національний технічний університет

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ФУНКЦІОНУВАННЯ СТАРТАПІВ ТА ШЛЯХИ ЙОГО ВИКОРИСТАННЯ В УКРАЇНІ

Стаття присвячена теоретичним та методологічним основам функціонування стартапів, їх внеску у формування нових ринків, інноваційних проєктів, нарощення інноваційного потенціалу економіки в цілому. Наведено приклади зарубіжних успішних стартапів. Здійснено характеристику вітчизняні стартапів, згідно критерію співвідношення заявлених та зібраних коштів.

Ключові слова: інновація, стартап, конкурентоспроможність, підприємницька діяльність, венчурне фінансування.

Охениук К.

FOREIGN EXPERIENCE OF FUNCTIONING OF STARTUPS AND WAYS OF HIS USE IS IN UKRAINE

The purpose of the article is to analyze the theoretical and methodological foundations of the development of startups as forms of innovative business activity, their contribution to the formation of new markets, innovation projects, and the growth of the innovation potential of the economy in general. The examples of foreign successful startups are given. Characteristics of successful domestic startups, according to the criterion of the correlation of declared and collected funds were realized.

Keywords: innovation, startup, competitiveness, entrepreneurial activity, venture financing.

Оксенюк Е.И.

ЗАРУБЕЖНЫЙ ОПЫТ ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ СТАРТАПОВ И ПУТИ ЕГО ИСПОЛЬЗОВАНИЯ В УКРАИНЕ

Статья посвящена теоретическим и методологическим основам функционирования стартапов, их взноса в формирование новых рынков, инновационных проектов, наращивания инновационного потенциала экономики в целом. Приведены примеры зарубежных успешных стартапов. Осуществлена характеристика отечественных стартапов, согласно критерия соотношения заявленных и собранных средств.

Ключевые слова: инновация, стартап, конкурентоспособность, предпринимательская деятельность, венчурное финансирование.

Постановка проблеми у загальному вигляді і її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. В умовах глобалізації соціально-економічного середовища та стрімкого розвитку технологій, поширення набуває розвиток стартапів. Саме стартап є нещодавно створеною компанією, що знаходиться на стадії розвитку та при цьому буде власний бізнес на базі інноваційних ідей або технологій. Тобто, стартап – це процес виходу на ринок новоствореної компанії за короткі терміни і, як правило, при мінімальних вкладеннях з інноваційним проєктом [1].

Саме за допомогою створення спартапів в Україні можна вирішити питання розвитку інноваційної підприємницької діяльності, яка в подальшому матиме наукоємну продукцію та розвинений підприємницький сектор.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми. Теоретичні та практичні основи функціонування стартапів знайшли відображення у роботах вітчизняних та зарубіжних вчених. Зарубіжні дослідники С. Бланк, Б. Дорф, В. Ванг, У. Дрейпер, С. Екланд, Д. Коен, Р. Комісар, Дж. Маллінз, П. Тіль, Дж. Тісс, Б. Фелд, В. Харніш та інші проводили аналіз діяльності стартапів. Складність та багатоаспектність економічної категорії «стартап» обумовлюють необхідність

комплексного дослідження даного поняття, зарубіжного досвіду його функціонування та формування напрямів використання для України.

Метою статті є дослідження зарубіжного досвіду функціонування стартапів та шляхів його використання в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Термін «start-up» у перекладі з англійської дослівно означає «запустити» або щойно створену чи ту, яка знаходиться в процесі створення компанії; новий бізнес-проект, який створюється з метою отримання прибутку.

Вперше поняття «стартап» з'явилося у 1939 році в Силіконовій долині та пов'язано з іменами двох випускників Стендфордського університету, які є авторами створення стартап-компанії – Hewlett-Packard, що є лідером інформаційних технологій та рішень [2].

В кінці 70-х років термін «стартап» використовували в своїх статтях Forbes і BusinessWeek для опису нестандартних фінансових проектів з високим прибутком [2].

До характерних ознак стартапу, який вирізняє його від новостворених і малих підприємств, відносяться:

1) відсутність фінансування (за рахунок власних капіталовкладень засновників такі проекти рідко покривають хоча б 5% необхідного під реалізацію проекту коштів, такі проекти не можуть розвиватися без залучення зовнішнього фінансування);

2) відсутність прямих конкурентів / інноваційність / створення нового (до стартапів відносяться проекти, які створюють продукт або послугу, здатну створити нову або зайняти вільну нішу на ринку);

3) високий ступінь ризику;

4) тимчасовість структури / відсутність юридичної особи;

5) відтворюваність і масштабованість бізнес-моделі;

6) гнучкість (як структури, так і стратегії діяльності).

Запорукою успішності стартапу є покладена в його основу інноваційна ідея, що забезпечить або створить нову споживчу цінність. Оригінальна, неповторна ідея з високою цінністю для споживачів і вже опрацьованою бізнес-моделлю, апробована і сприйнята ринком у разі запуску стартапу, стає привабливою для великих корпорацій, і на цьому етапі вони готові заплатити за неї.

Найвідомішими прикладами стартапів є світові інноваційні корпорації: Apple, Dropbox, Google, Twitter, Microsoft, Xiaomi, PayPal, Ryanair та інші. Історія наведених корпорацій розпочалася з невеликої групи однодумців, які прагнули втілити в життя власні креативні ідеї [3].

Для прикладу, багато користувачів інтернету знають компанію Google, як звичайну пошукову систему. Насправді ж американська фірма має велику кількість напрацювань в різних інноваційних галузях, продовжує займати лідируючі позиції в інтернет-маркетингу, і вважається кращим інноваційним стартапом. Серед великих інноваційних розробок Google варто відзначити: операційну систему для мобільних пристрій – Android; розумні окуляри Google Glass; лінійку смартфонів Google Pixel; безліч корисних додатків для популярних мобільних платформ [3].

Twitter входить до списку лідерів серед інноваційних стартап-проектів. Компанії вдається не тільки підтримувати на вершині популярності свою систему мікроблогів, але і вводити на ринок нові, не менш цікаві продукти. Саме Twitter щорічно вносить нові тренди в інтернет-маркетинг, що дозволяє компанії бути у списку лідерів.

Розробками Twitter є: Vine та Periscope. Vine – додаток для мобільних платформ, що передбачає обмін короткими відеороликами, тривалістю до 6-ти секунд. Periscope – програма, суть якої теж тісно пов'язана з відео, проте тут мова йде про пряму трансляцію.

Apple – один з лідерів інноваційних стартапів. Вихід на ринок iPhone 3 буквально змінив уявлення людства про сучасні смартфони. Інновація настільки швидко і широко поширилася по світу, що з року в рік, коли здається, компанія вже не зможе запропонувати кардинальну новинку, Apple знову дивує весь світ.

Хіаомі – одна з наймолодших компаній, що входять в список кращих інноваторів сучасності. Розпочавши власну діяльність з виробництва смартфонів, Хіаомі сьогодні є одним з лідерів по виробництву розумної побутової техніки та допоміжних пристосувань. Перша велика партія смартфонів Хіаомі була випущена в 2013 році. Всього за 12 місяців було продано більше 19-ти млн примірників. Бюджетні гаджети були розпродані не тільки на території Китаю, але і по всьому світу. Причина в тому, що за характеристиками смартфони практично не поступалися популярним флагманів, хоча коштували майже в 2 рази дешевше.

Dropbox Dropbox – компанія, що надає хмарне сховище для своїх клієнтів по всьому світу. За останній рік співробітники фірми виконали колосальну кількість роботи, що дозволило їй випередити конкурентів з Google, Apple і Microsoft. Сьогодні кількість клієнтів Dropbox перевищує 200 млн осіб. В 2016 році були змінені алгоритми роботи сховища, покращилася інтеграція версії додатка з мобільними пристроями, з'явилася можливість синхронізувати акаунти з різними поштовими службами. Нині співробітники Dropbox активно займаються впровадженням нових рішень в систему, які дозволяють клієнтам створювати не тільки індивідуальні, але і корпоративні акаунти.

Dodge – компанія, яка займається виробництвом автомобілів, своє місце в списку інноваторів вона отримала не завдяки своїм напрацюванням у галузі. Місце заслужили маркетингологи Dodge. Їх агресивний продакт-плейсмент привів до того, що автомобілі англійського виробника зустрічаються в більшості популярних фільмів, серіалів та навіть ігор. Це робить автомобіль одним з найбільш впізнаваних у наш час і не менш бажаним, з огляду на те, в які саме проекти з'являється інтегрована реклама Dodge.

Охарактеризуємо успішні вітчизняні стартапи, згідно критерію співвідношення заявлених та зібраних коштів, таблиця 1.

Таблиця 1

Успішні українські стартапи [5]

Проект	Ідея проекту	Співвідношення заявлених та зібраних коштів	
		Зібрано	Планувалося
Jollylook	фотокамера (на вигляд як вінтажний фотоапарат) для миттєвих знімків з переробленого паперу	377 тис. доларів	15 тис. доларів
Senstone	компактний кулон, який трансформує аудіо в текстовий формат. Його можна повісити на шию, прикріпити до одягу або носити як годинник	302 тис. доларів	50 тис. доларів
UGEARS	дерев'яний конструктор з фанери з якого можна збирати об'ємні 3D-моделі	400 тис. доларів	20 тис. доларів
Petcube	електронний куб для домашніх тварин, який годує та розважає їх, поки господарів немає вдома	221 тис. доларів	100 тис. доларів
Ohhio	супер-об'ємні плетені речі та предмети інтер'єру	204 тис. доларів	20 тис. доларів
Iblazr	додатковий портативний LED-спалах для смартфонів та планшетів	160 тис. доларів	58 тис. доларів
Futo	матрац, який можна надути за 20 секунд	140 тис. доларів	15 тис. доларів
Delfast	електронний велосипед, що може проїхати близько 380 км на одному заряді	120 тис. доларів	50 тис. доларів
SolarGaps	«розумні» жалюзі	102 тис. доларів	50 тис. доларів
Luciding	пристрій для отримання досвіду усвідомлених снів	87,5 тис. доларів	75 тис. доларів
HeartIn	«розумна» футболка-кардіограф	18,5 тис. доларів	15 тис. доларів
RollSpin	металева іграшка-дзига для розслаблення і медитації	17 тис. доларів	1 тис. доларів

Аналітичний сервіс Startup Ranking здійснив рейтинг країн світу за кількістю стартапів, що у них створені. У загальний рейтинг увійшло 137 країн, при цьому Україна зайняла 37 місце, обійшовши Південну Корею та Естонію. Перше місце посіли

США (3687 стартапів), друге – Індія (990), третє – Великобританія (555), Росія (223) – на 16-й позиції в рейтингу [6].

Основною проблемою для стартапів є відсутність фінансування, так як без нього проект не зможе розвиватися. Джерелами фінансування стартапів є: власні заощадження стартаперів; кошти родичів і друзів; краудфандінг; кредит; бізнес-ангел («меценат»); держава; венчурний фонд.

Світовий досвід свідчить, що державна підтримка стартапів відіграє ключову роль у їхньому зростанні та успішному розвитку. Керівництво ЄС та уряди її країн-членів: Німеччини, Франції, Фінляндії, Австрії, Ірландії, Швеції, Норвегії та інших, продовжують запроваджувати різноманітні програми підтримки інноваційних стартапів, надаючи компаніям кредити на пільгових умовах під проекти, податкові пільги, гранти для студентів, випускників і підприємців та створюючи сприятливе середовище для венчурних інвесторів [7].

Основними причинами «провалу» стартапів є: некомпетентність (несплата податків, відсутність знань про ціноутворення, незнання економіки, відсутність досвіду у веденні обліку, недолік планування); відсутність управлінського досвіду (відсутність досвіду у роботі з кредитами, швидке розширення); відсутність досвіду у лінії товарів та послуг (незнання постачальників, не вірне проведення інвентаризації), шахрайство та катастрофи тощо.

Висновки. Згідно проведених досліджень, розвиток стартапів і їх перетворення в бізнес є однією з головних задач формування і функціонування національної економіки, створення інтелектуального капіталу країни, основою подальшого динамічного розвитку економіки. Вирішуючи актуальні проблеми, стартапи розробляють нові технології, впроваджуючи інновації та цим самим підвищують прогрес суспільства.

Встановлено, що стримуючими факторами розвитку стартапів в Україні є відсутність механізму державного управління стартапами; суттєвий рівень монополізації багатьох сфер бізнесу; корумпованість органів державної влади, які пов'язані з залученням інвестицій в українську економіку; низький якісний рівень відповідної інфраструктури (транспортної, фінансової тощо), що виступає в ролі додаткового стримуючого фактору для іноземних інвесторів; невисока якість стартап-освіти в Україні.

Список використаних джерел:

1. Давідов М. В. Шляхи організаційно-фінансового забезпечення інноваційного процесу на підприємствах України / М.В. Давідов // Актуальні проблеми економіки. – 2008. – №4(82). – С. 130–134.
2. Инновационные стартап проекты [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://saas.ru/articles/~innovatsionnyie-startap-proiektu~4260>
3. Сайт журналу українська правда [Електронний ресурс]. – Режим доступа: <https://www.epravda.com.ua/news/2017/09/15/629150/>
4. Що таке стартап простими словами [Електронний ресурс]. – Режим доступа: <https://mebly.net/shho-take-startap-prostimi-slovami/>
5. Инновационные стартап проекты [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://saas.ru/articles/~innovatsionnyie-startap-proiektu~4260>
6. 12 українських проектів, які підкорили Kickstarter [Електронний ресурс]. – Режим доступа : <https://narodna-pravda.ua/2017/10/09/12-ukrayinskyh-proektiv-yaki-pidkoryly-kickstarter-foto/>
7. Курченко О.О. Державна підтримка стартапів у країнах ЄС: уроки для України / О. О. Курченко // Вісник Інституту економіки та прогнозування. – 2016. – 2016. – С. 65-71.

Рецензент д.е.н., професор Ковальська Л.Л.